

Wsparcie finansowe i niefinansowe rodziny

Iwona Raszeja-Ossowska

Wstęp	2
Prorodzinna ulga podatkowa	3
Program "Mieszkanie dla młodych"	6
Pomoc społeczna	8
Asystent rodziny	11
Zasiłek rodzinny	12
Specjalny zasiłek opiekuńczy	15
Świadczenia opiekuńcze	17
Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny	20
Dodatki: mieszkaniowy i energetyczny	22
Mieszkania komunalne i socjalne	25
Lokalne świadczenia rodzicielskie	27
Zasiłek opiekuńczy (zus)	28
Prawo do opieki przedszkolnej	30
Bezpłatne podręczniki	31
Urlop rodzicielski	33

Wstęp

W ostatnich latach władze publiczne w Polsce zintensyfikowały działania na rzecz rodziny. Wprowadzane są gwarancje dla rodziny, zmieniana jest filozofia pomocy, budowane są żłobki i przedszkola oraz dzienne domy dla seniorów, wprowadzono instytucję asystenta rodziny, a wysokość świadczeń zgodnie z przyjętą zasadą "Złotówka za złotówkę" maleje wraz ze wzrostem dochodu (wcześniej wraz z przekroczeniem progu zasiłek był odebrany).

Rodziny, w tym szczególnie rodziny ubogie i rodziny wielodzietne mogą korzystać z szerokiego wachlarza wsparcia – finansowego i pozafinansowego.

W niniejszym opracowaniu prezentujemy szerokie spektrum wsparcia ze środków publicznych, z jakiego może skorzystać rodzina.

Poradnik został opracowany według stanu prawnego na dzień 18 listopada 2015 r.

Prorodzinna ulga podatkowa

Kto może skorzystać z ulgi?

Z ulgi prorodzinnej mogą korzystać rodzice, opiekunowie prawni oraz rodziny zastępcze, którzy składają roczne zeznanie PIT-36 lub PIT-37 i rozliczają się według skali podatkowej.

Ulga przysługuje na dzieci małoletnie (do 18 roku życia) oraz na pełnoletnie bez względu czy otrzymują zasiłek albo rentę socjalną lub rodzinną.

Dochód uzyskany przez dziecko małoletnie nie jest brany pod uwagę przy ustalaniu prawa do ulgi. Zatem rodzice i opiekunowie korzystają z odliczenia również w przypadku, gdy niepełnoletnie dziecko w roku podatkowym uzyskało dochód przekraczający kwotę 3.089 zł.

Z ulgi mogą korzystać także osoby wychowujące pełnoletnie dzieci (do 25 roku życia), pod warunkiem, że dzieci te:

- uczą się lub studiują (także za granicą),
- w roku podatkowym nie uzyskały dochodu przekraczającego kwoty 3.089 zł (do dochodu nie jest wliczana renta rodzinna).

Osoba kończąca pewien etap swojego kształcenia przestaje być uczniem określonej szkoły z chwilą otrzymania świadectwa. Jednakże osoba zamierzająca kontynuować naukę nie traci automatycznie statusu osoby uczącej się. W związku z tym, w przypadku:

- ucznia kontynuującego naukę w szkole, ulga przysługuje za wszystkie miesiące roku podatkowego,
- maturzysty, który nie kontynuuje nauki, ulga przysługuje łącznie z miesiącami wakacyjnymi,
- maturzysty, który podejmuje naukę w szkole wyższej, ulga przysługuje za wszystkie miesiące roku podatkowego,
- studenta kształcącego się w dwóch etapach (studia licencjackie i magisterskie), ulga przysługuje za wszystkie miesiące roku podatkowego w sytuacji, gdy student został zakwalifikowany na studia magisterskie,
- studenta, który ukończył studia licencjackie i nie kontynuuje nauki ulga przysługuje do miesiąca października włącznie.

Ulga przysługuje:

- rodzicom wykonującym władzę rodzicielską,
- opiekunom prawnym, jeżeli dziecko z nimi zamieszkuje,
- rodzicom zastępczym.

Z ulgi nie mogą korzystać zatem rodzice pozbawieni władzy rodzicielskiej oraz opiekunowie prawni, w przypadku, gdy dziecko z nimi nie zamieszkuje.

Prawo do ulgi

Prawo do ulgi w przypadku wychowywania jednego dziecka

Osoby wychowujące w roku jedno dziecko skorzystają z odliczenia, o ile ich roczne dochody nie przekroczą kryterium dochodowego, wynoszącego:

- 112 000 zł w przypadku podatnika pozostającego przez cały rok podatkowy w związku małżeńskim (dochody podatnika i jego małżonka),
- 112 000 zł w przypadku podatnika będącego osobą samotnie wychowującą dziecko,
- 56 000 zł w przypadku podatnika niepozostającego w związku małżeńskim, w tym również przez część roku.

Prawo do ulgi w przypadku wychowywania dwójki i więcej dzieci

Rodzice wychowujący dwoje i więcej dzieci skorzystają z ulgi bez względu na wysokość uzyskanego dochodu.

- Z ulgi mogą korzystać podatnicy wychowujący pełnoletnie dzieci, pod warunkiem, że dzieci te uczą się lub studiują (także za granicą) oraz że w roku podatkowym, którego dotyczy odliczenie, nie uzyskały dochodów opodatkowanych według skali podatkowej lub z kapitałów pieniężnych opodatkowanych przy zastosowaniu 19% stawki podatku w łącznej wysokości przekraczającej 3089 zł. Do dochodów tych wliczane są również dochody uzyskane za granicą.
- Renta dzieci nie stanowi dochodu, który jest brany pod uwagę przy ustalaniu prawa do ulgi.
- Z ulgi nie mogą korzystać podatnicy, których dzieci prowadzą działalność gospodarczą opodatkowaną 19% stawką podatku lub ryczałtem ewidencjonowanym albo też podlegają przepisom ustawy o podatku tonażowym.
- Dochód uzyskany przez dziecko niepełnoletnie nie jest brany pod uwagę przy ustalaniu prawa do ulgi. Zatem rodzice i opiekunowie korzystają z odliczenia również w przypadku,

gdy niepełnoletnie dziecko w roku podatkowym uzyskało dochód przekraczający kwotę 3089 zł.

Wysokość ulgi

Ulga na dzieci wynosi:

- na pierwsze dziecko po 92,67 zł miesięcznie (1.112,04 zł rocznie),
- na drugie dziecko po 92,67 zł miesięcznie (1.112,04 zł rocznie),
- na trzecie dziecko po 166,67 zł miesięcznie (2.000,04 zł rocznie),
- na czwarte i każde kolejne dziecko po 225,00 zł miesięcznie (2.700,00 zł rocznie).

Jak skorzystać z ulgi?

Aby skorzystać z ulgi prorodzinnej należy wypełnić PIT-36 lub PIT-37, wraz z załącznikiem PIT/O, w którym podajemy między innymi numery PESEL dzieci. Podatnik, który chce otrzymać przysługującą kwotę niewykorzystanej ulgi na dzieci za 2014 r. dodatkowo składa formularz PIT/UZ.

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000r., Nr 14, poz. 176 z późn. zm.).

Więcej informacji:

- www.finanse.mf.gov.pl

Program "Mieszkanie dla młodych"

Młode osoby, kupujące swoje pierwsze mieszkanie mogą liczyć na pomoc państwa w ramach programu „Mieszkanie dla młodych”. Program skierowany jest głównie do rodzin.

Na czym polega pomoc?

Pomoc polega na dofinansowaniu wkładu własnego.

Dofinansowanie wkładu własnego może zostać udzielone w związku z zaciągnięciem w instytucji kredytującej kredytu udzielonego na:

- zakup **mieszkania** lub zakup spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu;
- wkład budowlany do spółdzielni mieszkaniowej, wnoszony w celu uzyskania prawa własności mieszkania, na podstawie zawartej ze spółdzielnią mieszkaniową umowy o budowę lokalu.

Wniosek o dofinansowanie wkładu własnego składany jest przez Klienta razem z wnioskiem o udzielenie **kredytu mieszkaniowego**. Nie można uzyskać dofinansowania bez zaciągnięcia kredytu.

Kto może skorzystać z programu MDM?

Ze wsparcia w ramach programu „**Mieszkanie dla Młodych**” mogą skorzystać małżeństwa oraz osoby samotne w wieku do 35 lat (w przypadku małżeństwa pod uwagę będzie brany wiek młodszego z nich licząc do końca roku kalendarzowego, w którym kończy 35 lat).

Podstawowym warunkiem jest, aby do dnia zawarcia umowy ustanowienia / przeniesienia własności nabywanego domu lub mieszkania, osoby ubiegające się o wsparcie nie były właścicielami lub współwłaścicielami innego domu lub mieszkania, a nabywane mieszkanie będzie służyło zaspokajaniu ich własnych potrzeb mieszkaniowych.

Ograniczeń dot. wieku i nieposiadania mieszkania nie stosuje się, jeżeli potencjalny beneficjent MDMu wychowuje przynajmniej troje własnych lub przysposobionych:

- małoletnich dzieci;
- dzieci bez względu na wiek, które zgodnie z odrębnymi przepisami otrzymują zasiłek (dodatek) pielęgnacyjny lub rentę socjalną;
- dzieci do ukończenia przez nie 25 roku życia, uczących się w szkołach, zakładach kształcenia nauczycieli oraz kolegiach pracowników służb społecznych, o których mowa w przepisach o systemie oświaty, przepisach o szkolnictwie wyższym lub przepisach regulujących system

oświatowy lub szkolnictwo wyższe obowiązujących w innym niż Rzeczpospolita Polska państwie oraz szkołach wyższych i wyższych seminariach duchownych, prowadzonych przez Kościół Katolicki, inne kościoły i związki wyznaniowe na podstawie przepisów o stosunku państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz przepisów o stosunku państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych.

W/w warunki muszą być spełnione do dnia nabycia kredytowanej nieruchomości, co oznacza, że kredytobiorcą nie może być osoba, która posiadała już w przeszłości w/w prawa (nawet jeśli w momencie ubiegania się o kredyt MDM nie ma już tych praw).

Jakie są warunki uzyskania wsparcia w programie MDM?

Dofinansowanie wkładu własnego może zostać udzielone w związku z zaciągnięciem w instytucji kredytującej kredytu udzielonego na:

- zakup mieszkania lub zakup spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu;
- wkład budowlany do spółdzielni mieszkaniowej, wnoszony w celu uzyskania prawa własności mieszkania, na podstawie zawartej ze spółdzielnią mieszkaniową umowy o budowę lokalu.”

Dofinansowanie może zostać udzielone, jeżeli kredyt został udzielony:

- wyłącznie na zakup lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego;
- w kwocie stanowiącej co najmniej 50% ceny nieruchomości;
- na okres co najmniej 15 lat.

W programie MDM:

- mieszkanie jest definiowane jako lokal mieszkalny albo dom jednorodzinny.
- limit powierzchni użytkowej wynosi 75 m² dla mieszkań i 100 m² dla domów jednorodzinnych. Jeżeli beneficjent wychowuje przynajmniej troje dzieci, limit wzrasta do 85 m² dla mieszkań i 110 m² w przypadku domów.

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 27 września 2013 r. o pomocy państwa w nabyciu pierwszego mieszkania przez młodych ludzi (Dz.U. 2013 poz. 1304 z późn zm.).

Więcej informacji:

- www.bgk.pl

Pomoc społeczna

Rodziny mogą otrzymywać pomoc finansową i niefinansową z opieki społecznej w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych.

Świadczenia pieniężne: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy,

Świadczenia niepieniężne: praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomoc rzeczowa, sprawienie pogrzebu, poradnictwo specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania i w ośrodkach wsparcia, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej.

W systemie pomocy społecznej przez rodzinę rozumie się osoby spokrewnione i niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu:

1. ubóstwa;
2. sieroctwa;
3. bezdomności;
4. bezrobocia;
5. niepełnosprawności;
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby;
7. przemocy w rodzinie;
8. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
9. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
10. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
11. trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;

13. alkoholizmu lub narkomanii;
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają tzw. kryteriów dochodowych.

Kryteria dochodowe od dnia 1 października:

- dla osoby samotnie gospodarującej dochód nie przekraczający kwoty 634 zł,
- dla osoby w rodzinie – kwota 514 zł.

W jaki sposób ubiegać się o wsparcie?

Wsparcie udzielane jest przez ośrodki pomocy społecznej właściwe dla miejsca zamieszkania (np. Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej).

Świadczenia z pomocy społecznej są udzielane na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Pomoc społeczna może być udzielana z urzędu.

W pomocy społecznej wnioski o pomoc mogą mieć formę pisemną, jednak pracownicy socjalni są zobowiązani przyjąć wniosek składany ustnie np. drogą telefoniczną. Nie jest konieczne by wniosek precyzował oczekiwany zakres pomocy lub żeby był składany przez osobę zainteresowaną. Pomoc społeczna może być również udzielana z własnej inicjatywy ośrodka pomocy społecznej (z urzędu) po zgłoszeniu dokonany przez osobę, której sprawa nie dotyczy. Pracownik socjalny, po przyjęciu sygnału o problemie i rozpoznaniu potrzeb danej osoby lub rodziny, powinien sam zaproponować najkorzystniejsze formy świadczeń i doprowadzić do ich uzyskania.

We wnioskach składanych na piśmie warto zawrzeć informacje o:

- problemie (problemach), w których rozwiązaniu rodzina lub osoba potrzebuje pomocy (możliwie precyzyjne i szczegółowo określone)
- wszystkich dochodach wspólnie zamieszkujących członków rodziny za ostatni miesiąc
- wszystkich niezbędnych wydatkach rodziny za np. ostatni miesiąc (opłaty za mieszkanie, wyżywienie, odzież, środki czystości, leczenie i leki, rehabilitacja, edukacja i inne)
- niezaspokojonych, istotnych życiowo potrzebach rodziny.

Po złożeniu wniosku, w ciągu najdalej czternastu dni, należy spodziewać się wizyty w domu pracownika socjalnego, który przeprowadzi wywiad środowiskowy.

W sprawach niecierpiących zwłoki, wymagających pilnej interwencji ośrodka pomocy społecznej lub powiatowego centrum pomocy rodzinie wywiad przeprowadza się w terminie 2 dni od dnia powzięcia wiadomości o potrzebie przyznania świadczenia.

Oprócz danych dotyczących posiadanych źródeł dochodów, sytuacji zawodowej, zdrowotnej, rodzinnej, pracownik socjalny może domagać się złożenia oświadczenia o posiadanym stanie majątkowym. Odmowa złożenia takiego oświadczenia może być podstawą do odmowy przyznania świadczenia z pomocy społecznej.

Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej zobowiązane są do współdziałania z pracownikiem socjalnym w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Brak współdziałania z pracownikiem socjalnym, nieuzasadniona odmowa podjęcia pracy przez osobę bezrobotną, marnotrawstwo zasobów własnych lub przyznanych świadczeń mogą być podstawą do odmowy przyznania, ograniczenia lub wstrzymania świadczeń pomocy społecznej.

Przyznanie świadczenia z pomocy społecznej musi być poprzedzone przeprowadzeniem wywiadu rodzinnego (środowiskowego) w miejscu zamieszkania.

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004r., Nr 64, poz. 593 z późn. zm)

Więcej informacji:

- Szczegółowe informacje dostępne są w gminnych ośrodkach pomocy społecznej oraz powiatowych centrach pomocy rodzinie, także w serwisach internetowych tych instytucji.;
- <http://www.mpips.gov.pl>

Asystent rodziny

Rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych może otrzymać wsparcie asystenta rodziny.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary: bezpośrednią pracę z rodzicami, bezpośrednią pracę z dziećmi, działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny, organizację własnego warsztatu pracy.

Do zadań asystenta należy m.in. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązywaniu problemów socjalnych i problemów wychowawczych z dziećmi oraz udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem. Asystent może zostać przydzielony rodzinie przeżywającej problemy opiekuńczo-wychowawcze zarówno na wniosek pracownika socjalnego, jak też na mocy decyzji sądu rodzinnego.

Wsparcie organizowane jest przez ośrodki pomocy społecznej właściwe dla miejsca zamieszkania danej rodziny.

Asystenci rodziny są przydzielani tylko wtedy, gdy konieczność taka wyniknie z analizy sytuacji rodziny. W przypadku informacji o rodzinie przeżywającej trudności, kierownik ośrodka pomocy społecznej zleca przeprowadzenie wywiadu środowiskowego. Jeżeli potwierdzi on występowanie trudności, kierownik ośrodka pomocy społecznej przekazuje kwestionariusz wywiadu asystentowi rodziny, który podejmuje pracę z tą rodziną. Wcześniej ustala zakres pomocy, jaka powinna być udzielona rodzinie.

Podstawa prawna:

- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 r. (Dz. U. z dnia 21 lipca 2011 r. z późn. zm.)

Więcej informacji:

- Szczegółowe informacje dostępne w gminnych ośrodkach pomocy społecznej oraz powiatowych centrach pomocy rodzinie, także w serwisach internetowych tych instytucji.
- <http://www.mpips.gov.pl>

Zasiłek rodzinny

System świadczeń rodzinnych jest wsparciem dla rodzin gorzej sytuowanych w wychowaniu dziecka (dzieci) oraz w sytuacji, kiedy w rodzinie znajduje się osoba niepełnosprawna wymagająca opieki i pomocy. Jego charakter jest mniej selektywny niż systemu świadczeń z pomocy społecznej, o czym świadczą chociażby wyższe kryteria dochodowe określające uprawnienia do świadczeń rodzinnych.

Wysokość zasiłku

Wysokość zasiłku rodzinnego wynosi miesięcznie:

- 89,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia;
- 118,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia;
- 129,00 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka.

Prawo do zasiłku

Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje:

- rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka;
- opiekunowi faktycznemu dziecka (osoba faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka);
- osobie uczącej się (osoba pełnoletnia ucząca się, niepozostająca na utrzymaniu rodziców w związku z ich śmiercią lub w związku z ustaleniem wyrokiem sądowym lub ugodą sądową prawa do alimentów z ich strony).

Zasiłek rodzinny przysługuje osobom wymienionym w punktach 1 i 2, do ukończenia przez dziecko:

- 18 roku życia lub nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo
- 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00 zł. W przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764,00 zł.

Osoba mająca prawo do zasiłku rodzinnego może ubiegać się o następujące dodatki:

- Dodatek z tytułu urodzenia dziecka
- Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
- Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka
- Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
- Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
- Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
- Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego

Gdzie ubiegać się o wsparcie?

Wsparcie udzielane jest przez ośrodki pomocy społecznej.

W jaki sposób ubiegać się o wsparcie?

Niezbędne jest złożenie wniosku na każdy okres zasiłkowy wraz z kompletem wymaganych dokumentów.

Prawo do świadczeń rodzinnych ustala się, począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek z prawidłowo wypełnionymi dokumentami. Natomiast zasiłek wypłacany jest dopiero wtedy, gdy wniosek zostanie pozytywnie rozpatrzony.

Ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz ich wypłata następują odpowiednio na wniosek małżonków, jednego z małżonków, rodziców, jednego z rodziców, opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, osoby uczącej się, pełnoletniej osoby niepełnosprawnej lub innej osoby upoważnionej do reprezentowania dziecka lub pełnoletniej osoby niepełnosprawnej.

Podstawa prawna:

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2015 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo wysokości dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna (Dz.U z dnia 27 sierpnia 2015 r. poz.1238).
- Ustawa z dnia 15 maja 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z dnia 17 lipca 2015 r., poz. 995).
- Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 21 sierpnia 2015 r., poz. 1217).
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j.: Dz.U. z 2015 r. poz.114).
- Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z dnia 30 kwietnia 2014 r., poz. 567).

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 stycznia 2013 roku w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. z 2013 r., poz. 3).
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 sierpnia 2012 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny oraz wysokości świadczeń rodzinnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 959).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 14 września 2010 r. w sprawie formy opieki medycznej nad kobietą w ciąży, uprawniającej do dodatku z tytułu urodzenia dziecka oraz wzoru zaświadczenia potwierdzającego pozostawanie pod tą opieką (Dz. U. Nr 183, poz. 1234).

Więcej informacji:

- Szczegółowe informacje dostępne w gminnych ośrodkach pomocy społecznej oraz powiatowych centrach pomocy rodzinie, także w serwisach internetowych tych instytucji.
- <http://www.mpips.gov.pl>

Specjalny zasiłek opiekuńczy

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli:

- 1) nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub
- 2) rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

- w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje, jeżeli łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty kryterium dochodowego wynoszącego **764 zł netto** (na podstawie dochodów z roku poprzedzającego okres zasiłkowy z uwzględnieniem utraty i uzyskania dochodu). Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje w kwocie **520 zł** miesięcznie.

Za dochód **osoby sprawującej opiekę** uważa się dochód następujących członków rodziny: małżonków, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25 roku życia, a także dziecko, które ukończyło 25 rok życia legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością przysługuje świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy; do członków rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim, a także pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko.

Za dochód rodziny **osoby wymagającej opieki**, uważa się dochód następujących członków rodziny:

1) w przypadku gdy osoba wymagająca opieki jest małoletnia:

- a) osoby wymagającej opieki,
- b) rodziców osoby wymagającej opieki,
- c) małżonka rodzica osoby wymagającej opieki,
- d) osoby, z którą rodzic osoby wymagającej opieki wychowuje wspólne dziecko,
- e) pozostających na utrzymaniu osób, o których mowa w lit. a-d, dzieci w wieku do ukończenia 25.

roku życia

- z tym, że do członków rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim, pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko, a także rodzica osoby wymagającej opieki zobowiązanego tytułem wykonawczym pochodzącym lub zatwierdzonym przez sąd do alimentów na jej rzecz.

2) w przypadku gdy osoba wymagająca opieki jest pełnoletnia:

- a) osoby wymagającej opieki,
- b) małżonka osoby wymagającej opieki,
- c) osoby, z którą osoba wymagająca opieki wychowuje wspólne dziecko,
- d) pozostających na utrzymaniu osób, o których mowa w lit. a-c, dzieci w wieku do ukończenia 25.

roku życia

- z tym, że do członków rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim, a także pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przyznawany jest na pisemny wniosek osoby zainteresowanej, składany wraz z załącznikami do ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania.

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (j.t. Dz. U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 03 stycznia 2013 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o świadczenia rodzinne (Dz. U. z 2013r., poz. 3)
- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2015 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna (Dz. U. z 2015 r. poz.1238)

Więcej informacji:

- Szczegółowe informacje dostępne w gminnych ośrodkach pomocy społecznej oraz powiatowych centrach pomocy rodzinie, także w serwisach internetowych tych instytucji.
- <http://www.mpips.gov.pl/>

Świadczenia opiekuńcze

Świadczenia opiekuńcze to zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy.

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, przysługuje:

- 1) matce albo ojcu,
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka,
- 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną, w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 4) innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności

– jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. świadczenie pielęgnacyjne wynosi 1200 zł miesięcznie. Natomiast od 1 stycznia 2016 r. świadczenie pielęgnacyjne wynosić będzie 1300 zł miesięcznie (równowartość kwoty najniższego wynagrodzenia netto). Od 1 stycznia 2017 roku przewidziana została coroczna waloryzacja wysokości świadczenia pielęgnacyjnego, polegająca na corocznym wzroście wysokości tego świadczenia o procentowy wskaźnik, o jaki zwiększać się będzie minimalne wynagrodzenie za pracę.

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- niepełnosprawnemu dziecku;
- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;

- osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia;
- osobie, która ukończyła 75 lat.

Wysokość zasiłku pielęgnacyjnego wynosi 153,00 zł miesięcznie.

Specjalny zasiłek opiekuńczy

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, jeżeli rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Jest to świadczenie uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego. Łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie może przekraczać kwoty 623 zł netto.

Za dochód osoby sprawującej opiekę uważa się dochód następujących członków rodziny: małżonków, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25 roku życia, a także dziecko, które ukończyło 25 rok życia legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością przysługuje świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy; do członków rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim, a także pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko.

Za dochód rodziny osoby wymagającej opieki uważa się dochód następujących członków rodziny:

1) w przypadku gdy osoba wymagająca opieki jest małoletnia:

- a) osoby wymagającej opieki,
- b) rodziców osoby wymagającej opieki,
- c) małżonka rodzica osoby wymagającej opieki,
- d) osoby, z którą rodzic osoby wymagającej opieki wychowuje wspólne dziecko,
- e) pozostających na utrzymaniu osób, o których mowa w lit. a-d, dzieci w wieku do ukończenia 25. roku życia

- z tym, że do członków rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim, pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko, a także rodzica osoby wymagającej opieki zobowiązanego tytułem wykonawczym pochodzącym lub zatwierdzonym przez sąd do alimentów na jej rzecz.

W jaki sposób ubiegać się o wsparcie?

Prawo do zasiłku dla opiekuna ustala się na pisemny wniosek osoby zainteresowanej składany wraz z wymaganymi załącznikami do ośrodka pomocy społecznej właściwego dla miejsca zamieszkania.

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. 2014 poz. 567)
- Ustawa z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1548)

Więcej informacji:

- Szczegółowe informacje dostępne w gminnych ośrodkach pomocy społecznej oraz powiatowych centrach pomocy rodzinie, także w serwisach internetowych tych instytucji.
- <http://www.mpips.gov.pl>

Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny

Czym jest Karta Dużej Rodziny?

Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny to system zniżek dla rodzin wielodzietnych. Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki mogą oferować nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni.

Komu przysługuje Karta Dużej Rodziny?

Karta przysługuje niezależnie od dochodu rodzinom z przynajmniej trójką dzieci:

- w wieku do ukończenia 18 roku życia,
- w wieku do ukończenia 25 roku życia w przypadku, gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej,
- bez ograniczeń wiekowych, w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Ważne jest, aby w chwili składania wniosku rodzina spełniała ww. warunki. Jeśli w chwili składania wniosku rodzina nie ma na utrzymaniu, co najmniej trojga dzieci spełniających wymienione wyżej warunki, Karta Dużej Rodziny nie będzie przysługiwała żadnemu z jej członków.

Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice, przez których rozumie się także rodziców zastępczych lub osoby prowadzące rodzinny dom dziecka, mogą korzystać z Karty dożywotnio, dzieci - do 18 roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Osoby posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności otrzymują Kartę na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności. Karta przyznawana jest dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej na czas umieszczenia w danej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

Jak i gdzie się zgłosić po Kartę Dużej Rodziny?

Aby otrzymać Kartę Dużej Rodziny należy złożyć wniosek w urzędzie gminy właściwym dla miejsca zamieszkania.

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2014r. poz. 1863);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie sposobu unieważnienia Karty Dużej Rodziny, wzorów graficznych oraz wzoru wniosku w sprawie przyznania Karty Dużej Rodziny (Dz. U. z 2014r., poz. 1954).

Więcej informacji

- Szczegółowe informacje dostępne w urzędach gmin i/lub ich wytypowanych jednostkach.
- <https://rodzina.gov.pl/duza-rodzina>

Dodatki: mieszkaniowy i energetyczny

Dodatek mieszkaniowy - pomoc gmin dla osób mających trudności w utrzymaniu mieszkania, na przykład w opłacaniu czynszu. Dodatek dostać mogą te rodziny, w których dochód na osobę jest niższy niż 125 proc. najniższej emerytury.

Oprócz dochodu przyznanie dodatku zależy także od opinii komisji badającej warunki życia rodziny. Jeśli komisja uzna, że rodzina jest w stanie samodzielnie opłacać czynsz, dodatek nie zostanie przyznany.

W zależności od wysokości dochodu, powierzchni mieszkania i kosztów jego utrzymania dodatek może wynosić od kilkudziesięciu do ponad 300 złotych miesięcznie.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje:

1. najemcom i podnajemcom lokali mieszkalnych,
2. osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu,
3. osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych,
4. innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem,
5. osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny lub socjalny.

Dodatek mieszkaniowy może być przyznany tylko na podstawie jednego z wymienionych tytułów.

Do otrzymania dodatku uprawnione są gospodarstwa domowe, w których miesięczny dochód na osobę nie przekracza 175% najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym lub 125 % najniższej emerytury w gospodarstwie wieloosobowym obowiązującej w dniu złożenia wniosku. Od 1 marca 2015 roku najniższa emerytura wynosi **880,45 zł**.

Dochód stanowią wszelkie przychody po odliczeniu kosztów ich uzyskania oraz składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz na ubezpieczenie chorobowe, określonych w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych, chyba że zostały już zaliczone do kosztów uzyskania przychodu. Nie wlicza się do dochodu: dodatków dla sierot zupełnych, zasiłków pielęgnacyjnych, zasiłków okresowych z pomocy społecznej, jednorazowych świadczeń pieniężnych i świadczeń w naturze z pomocy społecznej oraz dodatku mieszkaniowego.

Dochód z prowadzenia gospodarstwa rolnego ustala się na podstawie powierzchni gruntów w

hektarach przeliczeniowych i przeciętnego dochodu z 1 ha przeliczeniowego.

Aby otrzymać dodatek mieszkaniowy, musimy mieć nie większą niż ustalona w ustawie tzw. normatywną powierzchnię użytkową lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego.

W przeliczeniu na liczbę członków gospodarstwa domowego nie może ona przekraczać:

1. norma dla 1 osoby - 35 m² - do 45,50 m²,
2. norma dla 2 osób - 40 m² - do 52,00 m²,
3. norma dla 3 osób - 45 m² - do 58,50 m²,
4. norma dla 4 osób - 55 m² - do 71,50 m²,
5. norma dla 5 osób - 65 m² - do 84,50 m²,
6. norma dla 6 osób - 70 m² - do 91,00 m²,

W razie zamieszkiwania w lokalu mieszkalnym większej ilości osób, dla każdej kolejnej osoby zwiększa się normatywną powierzchnię tego lokalu o 5 m².

Dodatek energetyczny

Dodatek energetyczny wynosi rocznie nie więcej niż 30 proc. iloczynu limitu zużycia energii elektrycznej oraz średniej ceny energii elektrycznej dla odbiorcy. Prawo do dodatku energetycznego przysługuje tzw. odbiorcy wrażliwemu. Odbiorca wrażliwy to osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy lub która spełnia warunki do jego otrzymania oraz która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym. Co ważne - odbiorca musi zamieszkiwać w miejscu odbioru energii elektrycznej.

Gdzie złożyć wniosek?

Dodatek energetyczny przyznaje wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze decyzji, na wniosek odbiorcy energii elektrycznej.

Wysokość limitu wynosi:

- 1) 900 kWh w roku kalendarzowym – dla gospodarstwa domowego prowadzonego przez osobę samotną;
- 2) 1250 kWh w roku kalendarzowym – dla gospodarstwa domowego składającego się z 2 do 4 osób;
- 3) 1500 kWh w roku kalendarzowym – dla gospodarstwa domowego składającego się z co najmniej 5 osób.

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. - Prawo energetyczne(Dz. U z 2012r. poz. 1059 z późn. zm.)

- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013r. poz. 966 z późn. zm)

Więcej informacji:

- Szczegółowe informacje dostępne w gminnych ośrodkach pomocy społecznej oraz powiatowych centrach pomocy rodzinie, także w serwisach internetowych tych instytucji.

Mieszkania komunalne i socjalne

Mieszkanie komunalne

Trudniej niż dodatek mieszkaniowy jest otrzymać od gminy lokal komunalny.

Najważniejszym kryterium, według którego przyznawane jest prawo do mieszkania komunalnego, jest dochód. Jego wysokość zależy od prawa lokalnego. W mieszkaniu komunalnym płaci się między innymi czynsz niższy niż ten rynkowy.

Mieszkanie socjalne

Oprócz komunalnych, gmina może przyznawać także lokale socjalne. Aby takie mieszkanie zostało przyznane, dochód na osobę w gospodarstwie domowym wieloosobowym nie może być wyższy niż najniższa emerytura.

Prawo do lokalu socjalnego

Jeśli staramy się o lokal socjalny musimy spełnić dwa podstawowe warunki:

- nie możemy posiadać tytułu prawnego do innego lokalu,
- nasze dochody nie mogą przekroczyć wysokości tzw. kryterium dochodowego, którego wysokość jest określona w uchwale rady gminy.

Prawo do lokalu komunalnego

Ubiegając się o lokal komunalny:

- nie możemy posiadać prawa do innego lokalu (takiego prawa nie może też posiadać nasz współmałżonek, ani inna osoba starająca się wraz z nami o prawo do lokalu),
- musimy pozostawać w trudnych warunkach mieszkaniowych
- musimy spełnić określone w uchwale kryterium dochodowe.

W jaki sposób ubiegać się o wsparcie?

Kryteria wyboru osób, z którymi umowy najmu powinny być zawierane w pierwszej kolejności, określa rada gminy, czyli radni. Oni też tworzą listy osób oczekujących na przydział mieszkania.

Jeśli wniosek zostanie rozpatrzony pozytywnie, osoba/ rodzina zostaje umieszczona na liście oczekujących na najem lokalu. I rozpoczyna się okres oczekiwania, który często bywa bardzo długi. Np. prawo lokalne w Warszawie przewiduje weryfikację listy co 12 miesięcy, co najmniej w zakresie spełniania kryterium dochodowego. Brak wymaganych przez urząd dokumentów spowoduje skreślenie nas z listy oczekujących.

Umowa najmu może zostać zawarta na czas nieoznaczony lub na czas oznaczony. Wyjątkiem jest tu umowa dotycząca lokalu socjalnego, która może być zawierana tylko na czas oznaczony i przedłużana, jeśli osoba/ rodzina przejdzie pozytywnie weryfikację gminy.

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego

Więcej informacji:

- Szczegółowe informacje dostępne w urzędach gmin oraz w serwisach internetowych BIP urzędów.

Lokalne świadczenia rodzicielskie

Od 6 września 2015 r. gminy mogą przyznawać własne, dodatkowe świadczenia rodzicielskie. Jest to zupełnie odrębne świadczenie, niekoniecznie związane z urodzeniem dziecka. Krąg uprawnionych i wysokość pomocy zależy od samej gminy. Świadczenie będzie finansowane z budżetu gminy.

Podstawa prawna:

- Ustawa o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dzienniku Ustaw z dnia 21 sierpnia 2015 r., poz. 1217)

Więcej informacji:

- Szczegółowe informacje dostępne w gminnych ośrodkach pomocy społecznej (także na ich stronach internetowych).

Zasiłek opiekuńczy (zus)

Zasiłek opiekuńczy przysługuje wszystkim osobom objętym ubezpieczeniem chorobowym, zarówno obowiązkowo, jak i dobrowolnie, tj.:

- pracownikom,
- członkom rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych,
- osobom wykonującym pracę nakładczą, osobom wykonującym pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy- zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, oraz osobom z nimi współpracującym, w tym osobom świadczącym pracę na podstawie umowy uaktywniającej określonej przepisami ustawy z 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do 3 lat (Dz. U. Nr 45, poz. 235 ze zm.),
- osobom prowadzącym pozarolniczą działalność oraz osobom z nimi współpracującym,
- osobom wykonującym odpłatnie pracę, na podstawie skierowania do pracy, w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania,
- osobom odbywającym służbę zastępczą,
- duchownym.

W jakich okolicznościach przysługuje zasiłek opiekuńczy?

Zasiłek opiekuńczy przysługuje ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad:

1) dzieckiem w wieku do ukończenia 8 lat w przypadku:

a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, w rozumieniu ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2013 r. poz. 1457), lub dziennego opiekuna sprawujących opiekę nad dzieckiem,

b) porodu lub choroby małżonka ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi lub rodzicowi sprawowanie opieki,

c) pobytu małżonka ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu albo innym przedsiębiorstwie podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju: stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne;

2) chorym dzieckiem w wieku do ukończenia 14 lat;

3) innym chorym członkiem rodziny.

Za nieprzewidziane zamknięcie żłobka, przedszkola, klubu dziecięcego lub szkoły, do których uczęszcza dziecko uważa się takie zamknięcie tych placówek, o którym pracownik został zawiadomiony w terminie krótszym niż 7 dni przed dniem ich zamknięcia.

Za innego członka rodziny uważa się małżonka, rodziców, rodzica dziecka, ojczyma, macochę, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku ponad 14 lat - pod warunkiem, że pozostają oni z osobą sprawującą opiekę we wspólnym gospodarstwie domowym w okresie sprawowania opieki.

Za dzieci uważa się dzieci własne ubezpieczonego lub jego małżonka oraz dzieci przysposobione, a także dzieci przyjęte na wychowanie i utrzymanie (np. w ramach rodziny zastępczej).

Prawo do zasiłku przysługuje na równi matce i ojcu dziecka, a zasiłek wypłaca się tylko jednemu z rodziców, temu, który wystąpi z wnioskiem o jego wypłatę za dany okres.

Prawo do zasiłku opiekuńczego z tytułu opieki nad dzieckiem w wieku do ukończenia 8 lat przysługuje także rodzicom niepozostającym w formalnym związku małżeńskim.

Zasiłek opiekuńczy przysługuje pod warunkiem, że nie ma innych członków rodziny mogących zapewnić opiekę. W przypadku sprawowania opieki nad chorym dzieckiem w wieku do lat 2, zasiłek opiekuńczy przysługuje nawet wówczas, gdy są inni członkowie rodziny mogący zapewnić opiekę.

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2014 r. poz. 159)

Więcej informacji:

- www.zus.pl

Prawo do opieki przedszkolnej

Od września 2013 roku obniżone zostały opłaty dla rodziców za pobyt dziecka w przedszkolu. Jeśli dziecko przebywa w nim dłużej niż czas ustawowo bezpłatny (ustala go gmina – przy czym musi wynosić minimum 5 godzin), to każda kolejna nie może kosztować więcej niż 1 zł.

Jednocześnie stopniowo jest zwiększana liczba miejsc w placówkach, tak aby we wrześniu 2017 roku zapewnić je wszystkim dzieciom, których rodzice będą chcieli zapisać je do przedszkola.

Obecnie miejsce w przedszkolach jest zagwarantowane dla wszystkich 5-latków i tych 6-latków, które nie poszły do szkoły (obejmuje je obowiązek przedszkolny). Od września 2015 roku każde dziecko 4-letnie uzyskało prawo do edukacji przedszkolnej, a we wrześniu 2017 roku takie prawo otrzymają również 3-latki.

Miejsca opieki przedszkolnej są przygotowane przez gminę w placówkach wychowania przedszkolnego prowadzonych przez gminę. Mogą być także zapewnione w placówkach prowadzonych przez podmiot niepubliczny, który po konkursie ofert ogłaszanych przez gminę zostanie włączony do sieci przedszkoli na terenie gminy i tym samym wprowadzi niższe (takie jak w przedszkolach gminnych) opłaty dla rodziców.

Od 1 września 2015 r. w stosunku do dzieci pięcioletnich, a od 1 września 2017 r. w stosunku do wszystkich dzieci korzystających z wychowania przedszkolnego wprowadzony został obowiązek nauczania języka obcego nowożytnego.

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 1991 nr 95 poz. 425 z późn. zm)

Więcej informacji:

- Szczegółowych informacji udzielają organy prowadzące przedszkola (np. urzędy gmin).

Bezpłatne podręczniki

Do 1 września 2017 r. darmowe podręczniki i ćwiczenia otrzymają uczniowie wszystkich klas szkół podstawowych i gimnazjów.

W roku szkolnym 2015/2016 prawo do bezpłatnych podręczników przysługuje uczniom klasy I, II, IV szkoły podstawowej oraz klasy I gimnazjum.

Podręczniki są do wieloletniego użytku, powinny służyć trzem kolejnym rocznikom uczniów. Nie mogą zawierać miejsc do wypełniania, wpisywania, wycinania, itp.

Rodzic jest zobligowany do pokrycia kosztów zakupu podręczników do przedmiotów nieobowiązkowych (np. religia, etyka, drugi język obcy).

Dodatkowe darmowe podręczniki i ćwiczenia w następnych latach:

2016/17 – darmowe podręczniki i ćwiczenia dla uczniów III i V klasy szkoły podstawowej oraz II klasy gimnazjów.

2017/2018 – darmowe podręczniki i ćwiczenia dla uczniów VI klasy szkoły podstawowej oraz III klasy gimnazjów.

Rok szkolny 2017/2018 – darmowe podręczniki i ćwiczenia dla wszystkich uczniów szkół podstawowych i gimnazjów.

Adaptacja podręcznika dla uczniów niepełnosprawnych

Uczniowie niewidomi, słabowidzący, mający trudności w uczeniu się i/lub komunikowaniu się, w tym uczniowie niesłyszący i słabosłyszący, z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem i afazją, otrzymują bezpłatne adaptacje podręczników „Nasz elementarz” (klasa I SP) i „Nasza szkoła” (klasa II SP) opracowane na zlecenie i ze środków finansowych MEN.

Warto dodać, że uczniowie niepełnosprawni z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego otrzymują dofinansowanie do zakupu podręczników szkolnych w ramach programu rządowego „Wyprawka szkolna” (z wyjątkiem uczniów, którzy otrzymują darmowe podręczniki).

W przypadku, gdy do podręcznika wykonane zostaną również materiały w wersji elektronicznej, zostaną one udostępnione uczniom do wykorzystania wraz z zaadaptowanymi podręcznikami. Uczniowie niepełnosprawni otrzymają zatem bezpłatny podręcznik na tych samych zasadach jak ich pełnosprawni rówieśnicy.

Na stronie internetowej www.naszelementarz.men.gov.pl są dostępne do pobrania adaptacje wszystkich części podręcznika „Nasz elementarz” oraz dwóch pierwszych części podręcznika dla klas drugich „Nasza szkoła”.

Podstawa prawna:

- Ustawa z dnia 30 maja 2014 r. o zmianie ustawy o systemie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 811)

Więcej informacji:

- <http://men.gov.pl/pl/zycie-szkoly/program-darmowy-podrecznik>
- strony internetowe szkół/ urzędów gmin.

Urlop rodzicielski

Urlop rodzicielski przysługuje rodzicom w wymiarze 26 tygodni. Łącznie z urlopem macierzyńskim (20 tygodni) oraz z wydłużonym od 17 czerwca dodatkowym urlopem macierzyńskim (6 tygodni), pozwala rodzicom na sprawowanie opieki nad nowonarodzonym dzieckiem przez okres 52 tygodni.

Rodzicom przysługuje do wyboru:

- 20-tygodniowy urlop macierzyński (w tym 14 tygodni po porodzie zarezerwowanych jest tylko dla matki);
- 2-tygodniowy urlop ojcowski;
- 6-tygodniowy urlop macierzyński dodatkowy;
- 26-tygodniowy urlop rodzicielski;

Z tych dwóch ostatnich (urlop macierzyński dodatkowy i urlop rodzicielski) na równych prawach mogą korzystać matka i ojciec dziecka.

Do urlopów uprawnione są nie tylko osoby pracujące w oparciu o umowę o pracę, ale także zatrudnione na podstawie umowy zlecenia, samozatrudnione oraz funkcjonariusze służb mundurowych.

Rodzice nie muszą całkowicie rezygnować z pracy w czasie urlopów. Mogą łączyć urlop rodzicielski z pracą na pół etatu u pracodawcy, który udziela urlopu, albo w trakcie urlopu macierzyńskiego (podstawowego i dodatkowego) oraz urlopu rodzicielskiego mogą pracować na umowę zlecenie, umowę o dzieło lub w ramach prowadzenia działalności gospodarczej.

Po wykorzystaniu urlopów rodzice mają prawo do wykorzystania urlopu wychowawczego.

Z urlopów rodzicielskich obecnie mogą korzystać jedynie osoby opłacające składki. To matki i ojcowie zatrudnieni na umowach o pracę oraz na zleceniach (o ile opłacają dobrowolne składki).

Od roku 2016 wsparcie finansowe przez rok po urodzeniu dziecka otrzymywać będą także osoby, które ze względu na swoją sytuację zawodową nie mogą korzystać z urlopów rodzicielskich. Rodzice przez rok od urodzenia dziecka będą otrzymywać 1 tys. zł netto nowego świadczenia rodzicielskiego. W przypadku urodzenia wieloraczków ten okres będzie mógł być wydłużony nawet do 71 tygodni. Od momentu porodu rodzic będzie miał 3 miesiące na zgłoszenie się po świadczenie. Jeśli zrobi to po tym czasie, pieniądze otrzyma dopiero od momentu złożenia wniosku. Świadczenie rodzicielskie będzie przysługiwać niezależnie od dochodu. Jeżeli w ciągu roku od urodzenia dziecka podejmą pracę,

świadczenie nadal będzie wypłacane, ale zostanie obniżone o połowę (takie same zasady obowiązują przy urloпах rodzicielskich).

Podstawa prawna:

- Ustawa z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2014 r., poz. 1502 ze zm.)
- Ustawa z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 1442 ze zm.)
- Ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2014 r., poz. 159 ze zm.)

Więcej informacji:

- www.rodzicielski.gov.pl